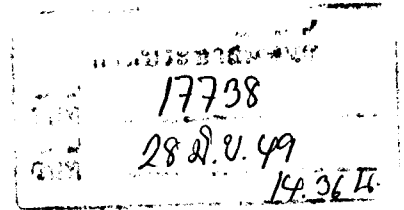

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๕๐๔/ว ๙๓

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๒๗ มิถุนายน ๒๕๔๙

เรื่อง การเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็น “พระบิดาแห่งนวัตกรรมไทย”

① เรียน อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ด่วนที่สุด ที่ วท (ปคร) ๕๗๐๑/๒๕๐๓๓๕๐ ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๔๙
๒. สำเนาหนังสือสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๑๐๔/๓๑๓๖
ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๙
๓. สำเนาประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี

ด้วยกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้เสนอเรื่อง การเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็น “พระบิดาแห่งนวัตกรรมไทย” มาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา ซึ่งสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีได้เสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีด้วยความละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑ - ๒

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๙ เห็นชอบตามที่กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเสนอ

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้จัดทำประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีในเรื่องนี้เสร็จเรียบร้อยแล้ว ความละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๓

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้หน่วยงานในสังกัดทราบด้วย

② เรียน อปส.

สลด.แจ้งมติ ครม. เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2549
เรื่อง การเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็น
พระบิดาแห่งนวัตกรรมไทย มาให้ กปส.ทราบ

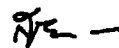
ในการนี้ เห็นสมควรแจ้งเวียนให้หน่วยงานต่าง ๆ
ในสังกัด กปส.ทราบทั่วกัน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาสั่งการ

(นางสาวชินภัทร พุทธชาติ) ลนค. 28 มิ.ย. 49

สำนักบริหารการประชุมคณะรัฐมนตรี
โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๓๒๖-๓๒๗
โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๖๔ [J003-12-49/004]
www.cabinet.thaigov.go.th

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุรชัย ภูประเสริฐ)

รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี รักษาการแทน

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ที่ นร 0201.๐1/ว. 5340

เรียน ผอ.สำนัก, ผอ.กอง และหัวหน้าหน่วยงาน
เพื่อโปรดทราบ

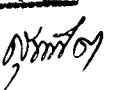

(นางสาวชินภัทร พุทธชาติ)

อธิบดี (นายคุณฐิ สันเจิมสิริ)

30 มิ.ย. 2549 29 มิ.ย. 2549

สลด. 17738

17738

ด่วนที่สุด

ที่ วท (ปรค) ๕๗๐๑/๒๕๐ ทค ๕/๐

กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ถนนพระราม ๖ ราชเทวี กทม. ๑๐๔๐๐

๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๙

เรื่อง การเกิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็น “พระบิดาแห่งนวัตกรรมไทย”

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือมูลนิธิชัยพัฒนาที่ ชพ ๒๐๓๕/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๙

กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (สนช.) ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลให้มีพันธกิจด้านการส่งเสริมและสนับสนุน เพื่อสร้างความสามารถด้านนวัตกรรมของประเทศ โดยได้ดำเนินงานทั้งด้านการยกระดับนวัตกรรม การส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมนวัตกรรม การสร้างความใฝ่รู้ด้านนวัตกรรม ตลอดจนการสร้างองค์กรและระบบนวัตกรรม ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้จะนำไปสู่การสร้างระบบนิเวศนวัตกรรมแห่งชาติ (National Innovation Ecosystem) ของประเทศ

เนื่องในศุภวาระที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติครบ ๖๐ ปี กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จึงขอเสนอโครงการเกิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ดังนี้

๑. เกิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็น “พระบิดาแห่งนวัตกรรมไทย” จากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ “แก้งัดดิน” ในเขตจังหวัดนราธิวาส

๒. ให้วันที่ ๕ ตุลาคม ของทุกปี เป็น “วันนวัตกรรมแห่งชาติ” เนื่องจากในวันที่ ๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จฯ ทอดพระเนตรการดำเนินโครงการศูนย์พิภูลทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ และได้มีพระราชดำรัสเกี่ยวกับโครงการแก้งัดดินอย่างเป็นทางการ

โดยมีสาระสำคัญของเรื่องดังนี้

๑. ความเป็นมา

วันที่ ๒๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๔ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัสกับหม่อมเจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธ์ องคมนตรี นายสุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ นายชิต นิลพานิช ผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาส นายเล็ก จินดาสงวน ผู้ช่วยอธิบดีกรมชลประทาน นายอำเภอท้องที่และข้าราชการที่เกี่ยวข้องในจังหวัดนราธิวาส สรุปความว่า

๒/ด้วยพื้นที่...

“ด้วยพื้นที่จำนวนมากในจังหวัดนราธิวาส เป็นที่ลุ่มต่ำ มีน้ำขังตลอดปี ดินมีคุณภาพต่ำ ซึ่งพื้นที่ทั้งหมดประมาณสามแสนไร่ เกษตรกรจำนวนมากไม่มีที่ทำกิน แม้เมื่อระบายน้ำออกจากพื้นที่หมดแล้วยังยากที่จะใช้ประโยชน์ทางการเกษตรให้ได้ผล ทั้งนี้ เนื่องจากดินมีสารประกอบไพไรท์ ทำให้มีกรดกำมะถัน เมื่อดินแห้งทำให้ดินเปรี้ยว ควรปรับปรุงดินให้ดีขึ้น ดังนั้น เห็นสมควรที่จะมีการปรับปรุงพัฒนา โดยให้มีหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาดำเนินการศึกษาและพัฒนาพื้นที่พร้อมกันแบบผสมผสานและนำผลสำเร็จของโครงการไปเป็นแบบอย่างในการที่จะพัฒนาพื้นที่ดินพรุในโอกาสต่อไป...”

ต่อมาในวันที่ ๑๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๗ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานพระราชดำริ “โครงการแกล้งดิน” โดยให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ดำเนินการศึกษา ทดลอง เพื่อปรับปรุงดินเปรี้ยวให้สามารถใช้ประโยชน์ทางการเกษตร ได้ทรงพระราชทานพระราชดำริ ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ความว่า

“...ให้มีการทดลองทำดินให้เปรี้ยวจัด โดยการระบายน้ำให้แห้งและศึกษาการแก้ดินเปรี้ยว เพื่อนำผลไปแก้ปัญหาดินเปรี้ยวให้แก่ราษฎรที่มีปัญหาในเรื่องนี้ ในเขตจังหวัดนราธิวาส โดยให้ทำโครงการศึกษาทดลองในกำหนด ๒ ปี และพืชที่ทำการทดลองควรเป็นข้าว...”

จากพระราชดำริและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ดังกล่าวข้างต้น ที่ทรงให้ดำเนินโครงการ “แกล้งดิน” ณ ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส นั้น เป็นแนวคิดที่มีความเป็นนวัตกรรมโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อแก้ปัญหาดินเปรี้ยวอันเกิดมาจากป่าพรุ และยังมีที่ใดในโลกที่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้สำเร็จ รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

๒. ผลการดำเนินการที่ผ่านมา

กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (สนช.) เริ่มดำเนินโครงการเกิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยดำริของนายจิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ในคราวดำรงตำแหน่งประธานกรรมการบริหารกองทุนพัฒนานวัตกรรม (สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ เมื่อครั้งใช้ชื่อเดิมคือ “สำนักงานคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนานวัตกรรม”) อีกทั้งยังได้รับความเห็นชอบเป็นอย่างดีจาก ฯพณฯ องคมนตรี นายเชาวน์ ณ สีลวันต์ และศาสตราจารย์ นพ. เกษม วัฒนชัย

ต่อมาสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติได้เสนอเรื่องการเกิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไปยังมูลนิธิชัยพัฒนาซึ่งนายสุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา ยินดีร่วมดำเนินโครงการ โดยจะเป็นโครงการที่ดำเนินงานร่วมกันระหว่าง กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มูลนิธิชัยพัฒนา และสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (สนช.)

๓. ความจำเป็นที่จะต้องนำเรื่องเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

ด้วยรัฐบาลจะจัดงานเฉลิมฉลองในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี โครงการเกิดพระเกียรติฯ นี้ จึงเป็นโครงการที่ควรดำเนินการเพื่อร่วมเฉลิมฉลอง

และเพื่อให้ประชาชนได้รับรู้และทราบถึงแนวพระราชดำริด้านการพัฒนา และพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงมีต่อพสกนิกรไทย พระอัจฉริยภาพ พระปรีชาสามารถ จนกระทั่งบังเกิดประโยชน์สุขต่ออาณาประชาราษฎร์มาอย่างต่อเนื่องถึง ๖๐ ปี แห่งการครองสิริราชสมบัติ

๔. เรื่องที่เสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา

กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีขอเสนอโครงการเทิดพระเกียรติฯ เพื่อให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบให้กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มูลนิธิชัยพัฒนา และสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (สนช.) ร่วมกันดำเนินโครงการเทิดพระเกียรติฯ ดังนี้

๑. เทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็น “พระบิดาแห่งนวัตกรรมไทย” จากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ “แก้งัดดิน” ในเขตจังหวัดนครราชสีมา

๒. ให้วันที่ ๕ ตุลาคม ของทุกปี เป็น “วันนวัตกรรมแห่งชาติ”

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบต่อไปด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายประวิช รัตนเพียร)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยี

ฝ่ายบริหารสำนักงาน
สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ
โทรศัพท์ ๐๒-๖๔๔ ๖๐๐๐ ต่อ ๓๐๕ (ดาราภา)
โทรสาร ๐๒-๖๔๔ ๘๔๔๔

สั่ง/ทงกถ
๐๕/๑๑

พิมพ์
ตรวจ ๙/๑๕/๙๙
ผู้พิมพ์
ผู้วาง

สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ
เลขที่รับ ๐๓๘๕/๒๕๓๙
วันที่รับ ๒๓ เม.ย ๒๕๓๙
เวลารับ ๑๑.๐๐
ผู้รับ

อาคาร 608 สนามเสือป่า พระราชวังดุสิต ถนนศรีอยุธยา เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทรศัพท์ 0-2282-4425-8 โทรสาร 0-2282-3339

ที่ ชพ ๒๐๓๘ / ๒๕๔๙

๑๘ เมษายน ๒๕๔๙

เรื่อง โครงการเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว "พระบิดาแห่งนวัตกรรมไทย"
เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ
อ้างถึง หนังสือสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ ที่ วท ๕๗๐๑/๐๐๗๑ ลงวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๔๙
สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารโครงการเทิดพระเกียรติ "โครงการแก่งดิน"

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ ได้มีหนังสือถึงเลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา เพื่อขอให้ตรวจสอบข้อมูลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ "โครงการแก่งดิน" เพื่อจะขอพระราชทาน พระบรมราชานุญาต จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในการเทิดพระเกียรติให้เป็น "พระบิดาแห่งนวัตกรรมไทย" และให้โครงการแก่งดินเป็น "โครงการนวัตกรรมแห่งชาติ" ความละเอียดตามแจ้งแล้วนั้น

สำนักงานมูลนิธิชัยพัฒนา ได้ส่งเรื่องดังกล่าวให้ ดร.พิสุทธิ วิจารณ์ ที่ปรึกษามูลนิธิชัยพัฒนา ด้านการพัฒนาดินและเป็นผู้สนองพระราชดำริในโครงการแก่งดินมาตั้งแต่ต้น เป็นผู้ตรวจสอบและแก้ไข เอกสารดังกล่าวเป็นที่เรียบร้อยแล้ว รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วยพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายมนูญ มุกข์ประดิษฐ์)

กรรมการและรองเลขาธิการฯ ทำการแทน
กรรมการและเลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา

สำนักบริหารโครงการ

โทร., โทรสาร ๐-๒๒๘๒-๓๓๔๑

ส.นวัตกรรม ๑๒-๔-๔๙

โครงการเกิดพระเกียรติ “พระบิดาแห่งนวัตกรรมไทย”

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ “โครงการแก่งดิน”

บทสรุปย่อ

สภาพพื้นที่ทางภาคใต้มีสภาพเป็นดินเปรี้ยวจัด ทำการเพาะปลูกไม่ได้ เนื่องจากมีกรดกำมะถันอันเป็นสาเหตุของดินเปรี้ยวอยู่เป็นอันมาก วิธีการแก้ไขตามแนวพระราชดำริ ก็คือ การใช้กรรมวิธี “แก่งดิน” คือ การทำดินให้เปรี้ยว ด้วยการทำให้ดินแห้งและเปียกสลับกันเพื่อเร่งปฏิกิริยาทางเคมีของดินให้มีความเป็นกรดจัดมากขึ้นจนถึงที่สุด จากนั้นจึงมีการทดลองปรับปรุงดินเปรี้ยวโดยวิธีการต่างๆ กัน เช่น โดยการควบคุมระบบน้ำใต้ดินเพื่อป้องกันการเกิดกรดกำมะถัน การใช้วัสดุปูนผสมประมาณ 1-4 ตันต่อไร่ การใช้น้ำชะล้างจนถึงการเลือกใช้พืชที่จะเพาะปลูกในบริเวณนั้น และทำการศึกษาวิเคราะห์ เพื่อหาวิธีปรับปรุงดินเปรี้ยวให้สามารถกลับมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่

“การแก่งดิน” โดยวิธีการที่ได้พระราชทานไว้ นั้น สามารถทำให้บริเวณพื้นที่ดินที่เปล่าประโยชน์และไม่สามารถทำอะไรได้ กลับฟื้นคืนสภาพที่สามารถทำการเพาะปลูกได้อีกครั้งหนึ่งด้วยวิธีการอันเกิดจากพระปรีชาสามารถโดยแท้

ความเป็นมา

วันที่ 24 สิงหาคม 2524 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัสกับ หม่อมเจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธ์ องคมนตรี นายสุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการ กปร. นายชิต นิลพานิช ผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาส นายเล็ก จินดาสงวน ผู้ช่วยอธิบดีกรมชลประทาน นายอำเภอท้องที่ และข้าราชการที่เกี่ยวข้องในจังหวัดนราธิวาส สรุปความว่า

“ด้วยพื้นที่จำนวนมากในจังหวัดนราธิวาส เป็นที่ลุ่มต่ำ มีน้ำขังตลอดปี ดินมีคุณภาพต่ำ ซึ่งพื้นที่ทั้งหมดประมาณสามแสนไร่ เกษตรกรจำนวนมากไม่มีที่ทำกิน แม้เมื่อระบายน้ำออกจากพื้นที่หมดแล้วยังยากที่จะใช้ประโยชน์ทางการเกษตรให้ได้ผล ทั้งนี้ เนื่องจากดินมีสารประกอบไพไรท์ ทำให้มีกรดกำมะถันเมื่อดินแห้งทำให้ดินเปรี้ยว ควรปรับปรุงดินให้ดีขึ้น ดังนั้น เห็นสมควรที่จะมีการปรับปรุงพัฒนา โดยให้มีหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมาดำเนินการศึกษาและพัฒนาพื้นที่พรุร่วมกัน แบบผสมผสานและนำผลสำเร็จของโครงการไปเป็นแบบอย่างในการที่จะพัฒนาพื้นที่ดินพรุในโอกาสต่อไป...”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานพระราชดำริ “โครงการแก่งดิน” ในวันที่ 16 กันยายน 2527 โดยให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ดำเนินการศึกษา ทดลอง เพื่อปรับปรุงดินเปรี้ยวให้สามารถใช้ประโยชน์ทางการเกษตรได้ ทรงพระราชทานพระราชดำริ ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ความว่า

“...ให้มีการทดลองทำดินให้เปรี้ยวจัด โดยการระบายน้ำให้แห้งและศึกษาการแก้ดินเปรี้ยว เพื่อนำผลไปแก้ปัญหาดินเปรี้ยวให้แก่ราษฎรที่มีปัญหาในเรื่องนี้ ในเขตจังหวัดนราธิวาส โดยให้ทำโครงการศึกษาทดลองในกำหนด 2 ปี และพืชที่ทำการทดลองควรเป็นข้าว...”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทำการศึกษากการเปลี่ยนแปลงทางเคมีที่เกิดขึ้นในดินเปรี้ยว และหาวิธีการปรับปรุงแก้ไขสภาพดิน
2. เพื่อปรับแก้ไขสภาพดินเปรี้ยวอันเกิดมาจากป่าพรุ และดินเปรี้ยวอื่นๆ ให้สามารถปลูกพืชได้

การดำเนินงาน

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่ทรงเรียกว่า “แก้งดิน” เป็นการศึกษาวิธีการทำให้ดินที่มีสารประกอบกำมะถันให้แปรสภาพเป็นดินเปรี้ยวจัดหรือเป็นกรดจัดแล้วหาทางแก้ไขให้สามารถปลูกพืชได้ เริ่มจากวิธีการ “แก้งดินให้เปรี้ยว” ด้วยการทำให้ดินแห้งและเปียกสลับกันไป เพื่อเร่งปฏิกิริยาทางเคมีของดินให้เปรี้ยวจัดปีละหลายๆ รอบ เพื่อจำลองสภาพฤดูแล้งและฤดูฝนให้กับดินโดยย่อระยะเวลาลง แล้วทำการตรวจสอบสภาพความเป็นกรดด้วยการปลูกพืชทดสอบ จนพืชที่ทดสอบตายหมด หลังจากนั้นจึงหาวิธีการปรับปรุงดินดังกล่าวให้สามารถปลูกพืชเศรษฐกิจได้ เพื่อนำวิธีการที่ประสบผลสำเร็จจัดทำเป็นตำราออกเผยแพร่ให้แก่เกษตรกรที่ประสบปัญหา

โครงการแก้งดิน ได้มีการนำผลการ ศึกษามาใช้ ปรับปรุงดินเปรี้ยว จนกระทั่งได้ผลดีในหลายๆ พื้นที่ โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ป่าพรุ และอีกหลายๆ จังหวัดทางภาคใต้ โดยมีศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นผู้ดำเนินการ ตั้งแต่การเร่งความเป็นกรดของดินจนไม่สามารถปลูกพืชได้ / แล้วศึกษาหาวิธีการแก้ไข ซึ่งวิธีการแก้ไขดินเปรี้ยวจัดตามแนวพระราชดำริ พอสรุปได้ดังนี้

1. แก้ไขโดยวิธีการควบคุมระดับน้ำใต้ดิน

เพื่อป้องกันการเกิดกรดกำมะถัน จึงสมควรพยายามควบคุมน้ำใต้ดินให้อยู่เหนือชั้นดินเลนที่มีสารประกอบไพไรท์อยู่ เพื่อมิให้สารประกอบไพไรท์ทำปฏิกิริยากับออกซิเจนหรือถูกออกซิไดซ์โดยอาศัยระบบการระบายน้ำ และระบบชลประทาน

2. แก้ไขโดยใช้วิธีการปรับปรุงดิน เพื่อใช้ทำนาหรือปลูกพืชล้มลุกในฤดูแล้ง

สามารถเลือกใช้ได้ 3 วิธีการ ตามแต่สภาพของดินและความเหมาะสม คือ

วิธีการที่ 1 : ใช้น้ำชะล้างความเป็นกรด

วิธีการที่ 2 : ใช้ปูนผสมคลุกเคล้ากับหน้าดิน

วิธีการที่ 3 : ใช้ปูนควบคู่ไปกับการใช้น้ำชะล้างและควบคุมระดับน้ำใต้ดิน

3. การปรับสภาพพื้นที่เพื่อใช้ปลูกไม้ผลหรือพืชล้มลุก

เนื่องจากพื้นที่ดินเปรี้ยวมีสภาพราบลุ่ม การปรับสภาพพื้นที่จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะใช้แก้ปัญหาน้ำท่วม ได้ โดยวิธีการยกร่อง ปลูกพืชและทำคันดินล้อมรอบ ซึ่งการยกร่องปลูกพืชต้องไม่ขุดดินชั้นล่างมาทับอยู่บนดินชั้นบนพร้อมกับต้องมีการใช้น้ำชะล้างความเปรี้ยวควบคู่ไปกับการใช้วัสดุปูนแล้วจึงใช้ปลูกพืช

ประโยชน์ที่ได้รับ

ได้มีการนำเทคโนโลยีที่ได้นี้ไปถ่ายทอดให้กับเกษตรกรที่บ้านโคกอิฐ-โคกใน อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส จากพื้นที่ทำนาไม่ไ้ผล กระทั่งสามารถปลูกข้าวได้ 40-50 ถัง/ไร่ นับเป็นการขยายผล การพัฒนาที่ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก ซึ่งประโยชน์ที่ได้รับคือ

- ทำให้ดินเปรี้ยวที่ไม่สามารถปลูกพืชใดๆ ได้ พัฒนาจนสามารถปลูกพืชเศรษฐกิจได้
- ทำให้เกษตรกรที่มีที่นา ในพื้นที่พรุ ซึ่งเป็นดินเปรี้ยวจัด สามารถใช้ปลูกข้าว ปลูกพืชล้มลุก พืชผัก พืชไร่ รวมถึงการปลูกไม้ผลได้ ซึ่งเป็นการช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น

ความเป็นนวัตกรรม

วันที่ 5 ตุลาคม 2535 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จฯ ทอดพระเนตรการดำเนินงานโครงการ ศูนย์พิกุลทองฯ ได้พระราชทานพระราชดำรัสกับ พล.อ.ต.กำธน สินธวานนท์ องคมนตรี นายจุลนภ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา องคมนตรี นายสุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการ กปร. และเจ้าหน้าที่กรมชลประทาน ดังนี้

“...โครงการแกล้งดินนี้เป็นเหตุผลอย่างหนึ่งที่พูดมา 3 ปีแล้ว หรือ 4 ปีกว่าแล้ว ต้องการน้ำสำหรับ มาให้ดินทำงาน ดินทำงานแล้วดินจะหายโกรธอันนี้ไม่มีใครเชื่อ แล้วก็มาทำที่นี้แล้วมันได้ผล ดั้งนั้น ผลงานของเราที่ทำที่นี้เป็นงานสำคัญที่สุด เชื่อว่าชาวต่างประเทศเขามาดูเราทำอย่างนี้ แล้วเขาก็พอใจ เขามีปัญหาแล้วเขาก็ไม่ได้แก้ หาดำராไม่ได้...”

“... โครงการปรับปรุงดินเปรี้ยวควรดำเนินการต่อไปในแง่ของการศึกษาทดลองและการขยายผล การทดลองต้องดูอย่างนี้ หึงดินเอาไว้ปีหนึ่งแล้วจะกลับเปลี่ยนหรือเปล่า เพราะว่าความเปรี้ยวมันเป็น ชั้นดิน ดินที่เป็นซัลเฟอร์ (sulfur) แล้วก็ถ้าเราเปิดให้มีน้ำ อากาศลงไป ให้เป็นซัลเฟอร์ออกไซด์ ซึ่ง ซัลเฟอร์ออกไซด์เอาน้ำเข้าไปอีกที ไปละลายซัลเฟอร์ออกไซด์ก็กลายเป็นใส่ออกไซด์ลงไป ก็เป็นกรด ซัลฟูริก (sulfuric) แต่ถ้าสมมุติว่าเราใส่อยู่ตลอดเวลา ชั้นดินที่เป็นซัลเฟอร์นั้นถูกกันไว้ไม่ให้โดนออกซิเจน แล้วตอนนี้ไม่เพิ่ม...ไม่เพิ่ม acid โดยหลักการเป็นอย่างนั้น แต่หากว่าต่อไปในแปลงต่างๆ เพิ่มการทดลอง อีก เมื่อได้แล้วทิ้งไว้มันจะกลับไปสู่สภาพเดิมหรือไม่ แล้วเมื่อความเป็นกรดเพิ่มขึ้นใหม่ จะพัฒนาให้ กลับคืนมาสู่สภาพนี้ได้ ต้องใช้เวลา อาจจะใช้เวลาสักปี ดูสภาพว่าปีไหนไม่ได้ใช้ ดินมันจะเสื่อมลงไปเท่าไร แล้วจะกลับคืนมาเร็วเท่าไร...”

“...งานทดลองนี้เหมือนเป็นตำรา ควรทำเป็นตำราที่จะนำไปใช้ในพื้นที่ดินเปรี้ยวอื่น ๆ ใน พื้นที่อื่นอาจจะไม่ต้องมีการแบ่งเป็นแปลงย่อยเช่นนี้ ดันดินที่สร้างเพื่อกันน้ำก็อาจจะใช้คลอง ชลประทานสร้างถนน สะพาน การศึกษาจึงต้องทำแบบนี้...”

จากพระราชดำริให้ดำเนินโครงการ “แกล้งดิน” และจากพระราชดำรัสของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวดังกล่าว พบว่า “โครงการแกล้งดิน” เป็นโครงการที่มีความเป็น นวัตกรรมโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อแก้ปัญหาดินเปรี้ยวในประเทศเขตร้อน และยังไม่มิตี่ใดในโลกที่

**ใช้วิธีการดำเนินงานในลักษณะดังกล่าว และนำมาทำเป็นตำราเผยแพร่ แสดงให้เห็นถึงพระ
ปรีชาสามารถของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในการเป็น “นักนวัตกรรม” อย่างแท้จริง**

ด้วยพระปรีชาสามารถทางด้านนวัตกรรมของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และความตั้งพระราช
หฤทัยที่จะยกระดับความเป็นอยู่ของพสกนิกรชาวไทยนั้น เป็นที่ประจักษ์และเป็นที่ยอมรับของพระเกียรติ
คุณกันทั่วทิศานุทิศ สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ รู้สึกซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณขององค์
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ได้บำเพ็ญพระราชกรณียกิจมากมายซึ่งเป็นคุณประโยชน์ใหญ่หลวงต่อ
ชาวไทยและชาวโลก และเนื่องในโอกาสฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ในปี 2549 นี้ สำนักงานนวัตกรรม
แห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จึงขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตเทิดพระเกียรติ
พระองค์เป็น “พระบิดาแห่งนวัตกรรมไทย” เพื่อสดุดีพระเกียรติคุณให้สถิตสถาพร อีกทั้งเพื่อเป็นเกียรติ
และสิริอันสูงยิ่งแก่สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ และวงการนวัตกรรมไทยสืบต่อไป

วันนวัตกรรมแห่งชาติ :

- **วันที่ 5 ตุลาคม** เนื่องจากวันที่ 5 ตุลาคม 2535 เป็นวันที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราช-
ดำเนินทอดพระเนตรการดำเนินงานโครงการของศูนย์พิกุลทองฯ และทรงมีพระราชดำรัสแสดงถึง
ความเป็นนวัตกรรมของ “โครงการแกล้งดิน” ที่ไม่มีใครทำมาก่อน และทรงพระราชทานพระราชดำริให้
ทำเป็นตำราคือ “คู่มือปรับปรุงดินเปรี้ยวจัดเพื่อการเกษตร” สำหรับที่จะใช้พัฒนาพื้นที่ดินเปรี้ยวอื่นๆ
ต่อไป

ผู้รับผิดชอบโครงการ “แกล้งดิน”

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมือง
จังหวัดนราธิวาส

ผู้รับผิดชอบโครงการ “เทิดพระเกียรติฯ”

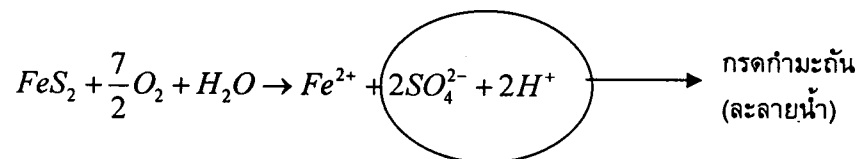
สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

สรุปทฤษฎี “แก้งดิน”

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ทฤษฎี “แก้งดิน” เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา วิเคราะห์และปรับปรุงแก้ไขปัญหาดิน สภาพดินเปรี้ยวจัดในพื้นที่พรุ หรือพื้นที่ราบลุ่มตามชายฝั่งทะเลของประเทศไทย ให้สามารถใช้ประโยชน์ทางการเกษตรและอื่นๆ ได้

สาเหตุที่ดินในพื้นที่พรุ หรือพื้นที่ราบลุ่มตามชายฝั่งทะเลของประเทศไทย แปรสภาพเป็นดินเปรี้ยวจัด สืบเนื่องมาจากดิน ช่วงระดับความลึกประมาณ 50-120 ซม. มีลักษณะเป็นดินเลนสีเทาปนน้ำเงิน เมื่อดินเปียกค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) จะวัดได้ประมาณ 5.0-7.0 แต่เมื่อดินแห้งค่า pH ที่วัดได้จะลดเหลือเพียง 4.0 หรือน้อยกว่า ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากลักษณะดินที่มีส่วนประกอบของเหล็กและกำมะถันในรูปสารประกอบไพไรต์ (FeS_2) ทำปฏิกิริยากับออกซิเจนในอากาศแล้วปลดปล่อยกรดกำมะถันออกมา

โครงการตามพระราชดำริที่ทรงเรียกว่า “แก้งดิน” เป็นโครงการที่ดำเนินการโดยศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง เริ่มจากวิธีการ **แก้งดินให้เปรี้ยวจัด** ด้วยการทำให้ดินแห้งและเปียกสลับกันไปเพื่อเร่งปฏิกิริยาทางเคมี ดังสมการข้างต้นเพื่อให้ดินเปรี้ยวจัดปีละหลายๆ ครั้งจนกระทั่งดินมีสภาพความเป็นกรดสูงที่สุด จากนั้นให้ศึกษาหาวิธีปรับปรุงดินให้สามารถนำมาใช้ปลูกพืชให้ได้ ทั้งนี้แนวทางการแก้ไขขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ได้แก่ คุณสมบัติของดิน ลักษณะพื้นที่ ลักษณะการทำการเกษตรในพื้นที่ดังกล่าว เป็นต้น ซึ่งวิธีการแก้ไขดินเปรี้ยวจัดตามแนวพระราชดำริ มีดังต่อไปนี้

1. แก้ไขโดยวิธีการควบคุมระดับน้ำใต้ดิน เพื่อป้องกันการเกิดกรดกำมะถันจึงต้องพยายามควบคุมระดับน้ำใต้ดินให้อยู่เหนือชั้นดินเลนที่มีสารประกอบไพไรต์อยู่ เพื่อไม่ให้สารประกอบไพไรต์ทำปฏิกิริยากับออกซิเจนในอากาศ
2. วิธีการปรับปรุงดินเพื่อใช้ทำนาหรือใช้ปลูกพืชล้มลุกในฤดูแล้ง สามารถเลือกใช้ได้ 3 วิธีตามแต่สภาพของดินและความเหมาะสม คือ
 - 2.1 ใช้น้ำชะล้างความเป็นกรด เพื่อให้ค่า pH เพิ่มขึ้น แล้วระบายออกประมาณ 2-3 ครั้ง โดยจะต้องทำต่อเนื่องและต้องหวังผลระยะยาว วิธีนี้เป็นวิธีที่ง่ายที่สุดแต่ต้องมีปริมาณน้ำมากพอ
 - 2.2 การแก้ไขดินเปรี้ยวด้วยการใช้ปูนคลุกเคล้ากับหน้าดิน

2.3 การใช้ปุ๋ยควบคู่ไปกับการใช้น้ำชะล้างและควบคุมระดับน้ำใต้ดิน เป็นวิธีการที่สมบูรณ์ที่สุดและใช้ได้ผลมากในพื้นที่ซึ่งดินเป็นกรดจัดรุนแรงและถูกปล่อยทิ้งให้รกร้างว่างเปล่าเป็นเวลานาน

3. การปรับปรุงสภาพพื้นที่เพื่อให้สามารถ ใช้ปลูกไม้ผลและปลูกพืชล้มลุก ได้แก่ การยกร่องปลูกพืช และทำคันดินล้อมรอบเพื่อไม่ให้น้ำท่วม การยกร่องไม่ให้เอาดินล่างมาทับหน้าดินเดิม โดยขุดเอาหน้าดินเดิมมาไว้ตรงกลางร่องแล้วเอาดินที่ขุดมาจากคู เอาไว้ข้างๆ คู หลังจากนั้นให้ใช้น้ำชลประทานมาล้างดินเปรี้ยวควบคู่ไปกับการใช้วัสดุปูน แล้วจึงใช้ปลูกพืช

หลังจากการปรับปรุงดินเปรี้ยวจัดแล้ว พื้นที่ดินเปรี้ยว สามารถนำมาใช้ประโยชน์ทางการเกษตร โดยสามารถแบ่งตามลักษณะการทำกรเกษตรในพื้นที่ดังกล่าว เช่น เพื่อใช้ปลูกข้าว ปลูกพืชล้มลุก ปลูกไม้ผล และเพื่อเลี้ยงปลา เป็นต้น ตัวอย่างพื้นที่ที่มีการนำทฤษฎีแก่ล้งดินไปใช้เพื่อแก้ไขปัญหาคความเค็ดร่อนของเกษตรกร คือ บ้านโคกอิฐ-โคกโน อำเภอดากใบ จังหวัดนราธิวาส ซึ่งสามารถแก้ปัญหาจากพื้นที่นาที่ไม่ได้ผล กระทั่งสามารถปลูกข้าวได้ 40-50 ด้งต่อไร่ นับเป็นการขยายผลการพัฒนาที่ประสบความสำเร็จ อันเกิดจาก "โครงการแก่ล้งดิน" ซึ่งเป็นโครงการนวัตกรรมที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานต่อพลกนิกรของพระองค์ท่าน

เอกสารอ้างอิง

1. คู่มือการปรับปรุงดินเปรี้ยวจัดเพื่อการเกษตร, 2527 โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ 75 น.
2. แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, 2540 สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร) 299 น.

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๑๐๔/๓๖๓๒

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๓๖ พฤษภาคม ๒๕๕๙

เรื่อง การเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็น “พระบิดาแห่งนวัตกรรมไทย”

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการ

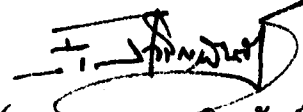
อ้างถึง หนังสือ สำนักเลขาธิการคณะกรรมการ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๔/๖๐๕๐ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๙

ตามหนังสือที่อ้างถึงแจ้งว่า กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เสนอเรื่อง การเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็น “พระบิดาแห่งนวัตกรรมไทย” มาเพื่อ คณะรัฐมนตรีพิจารณา ซึ่งความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี โดยสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ พิจารณาแล้วมีความเห็นว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชปณิธานแน่วแน่ในการ จรรโลงและพัฒนาประเทศไทย โดยมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของประชาชน “โครงการแก่งัดดิน” เป็นนวัตกรรมที่ได้ทรงคิดค้น ปฏิบัติ ทดลอง และปรับปรุง จนพิสูจน์ แล้วว่าถูกต้อง มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังมีนวัตกรรมใหม่ ๆ อีกหลายอย่างที่ทรงคิดประดิษฐ์ขึ้น เช่น “กักหน้ำน้ำชัยพัฒนา” ซึ่งช่วยในการพัฒนาคุณภาพน้ำ “การปลูกหญ้าแฝก” เพื่อป้องกันการ กร่อนทลายของดิน เป็นต้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นทั้งนักคิด นักประดิษฐ์ นักวิจัย และนักพัฒนาอย่างแท้จริง ทรงมีพระวิริยะอุตสาหะ พระอัจฉริยภาพอันล้ำเลิศ และทรงเป็น แบบอย่างที่ทำผู้เสมอเหมือนมิได้ ดังนั้น สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี จึงเห็นด้วยกับ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่จะเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็น “พระบิดาแห่งนวัตกรรมไทย”

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายรองพล เจริญพันธุ์)
ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

โทร. ๐ ๒๒๕๒ ๒๖๙๐

โทรสาร ๐ ๒๒๕๒ ๕๓๒๒

ตามถูกต้อง

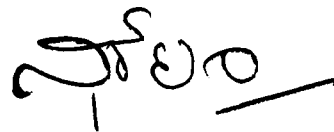

(นายสัมฤทธิ์ ประเศวีร์สังข์)
เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน ๗ ว.

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี
เรื่อง การเกิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นพระบิดาแห่งนวัตกรรมไทย
และวันนวัตกรรมแห่งชาติ

เพื่อเป็นการเกิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในวโรกาสพระราชพิธี
ฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี และเป็นการรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณ พระอัจฉริยภาพและ
พระปรีชาสามารถด้านนวัตกรรม โดยการใช้เทคโนโลยีแก้ปัญหาสภาพดินเปรี้ยวให้สามารถ
ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรได้ คณะรัฐมนตรีจึงมีมติเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๙ เห็นชอบ
ให้ดำเนินโครงการเกิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ดังนี้

๑. เกิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็น “พระบิดาแห่งนวัตกรรมไทย”
๒. กำหนดให้วันที่ ๕ ตุลาคม ของทุกปี เป็น “วันนวัตกรรมแห่งชาติ”

ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๙

(นายสุชัย เจริญรัตนกุล)

รองนายกรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน
นายกรัฐมนตรี

นางสาวอุบลรัตน์

(นายสัมฤทธิ์ ประเสริฐสังข์)
เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน ๙ ข.